

Implementatie Omgevingswet

De 2020-editie van de Dag van de Omgevingswet van de VVM, dit keer online, is uitgemond in een klinkend succes. Naast het plenaire programma vonden gedurende twee weken maar liefst 33 sessies plaats. De focus lag vrijwel geheel op de implementatie, want juist op dit punt is nog veel werk aan de winkel. De oogst van de congresdagen biedt een schat aan informatie om een vloeiende start op 1 januari 2022, de dag waarop de wet in werking treedt, te bevorderen.

'Samenleving centraal, samenhang in opgave en samenwerking tussen overheden en niet-overheden'. "Dát is de kern van de Omgevingswet", benadrukte openings spreker Huib van Essen, gedeputeerde provincie Utrecht. Weliswaar is de invoering van de wet met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2022, maar dat belette zijn provincie niet om voortvarend door te gaan met het voorbereiden van de implementatie.

Regie ligt bij provincie

Bij het concretiseren van de opgaven wil de provincie Utrecht volop gebruik maken van kennis van gemeenten, inwoners en bedrijven. "Zij kennen als geen ander de lokale identiteit en behoeften", aldus Van

Essen. De provincie zelf heeft hierin een regierol, met name als het gaat om het maken van integrale ruimtelijke afwegingen. "Dus niet sectoraal, maar juist met de verschillende opgaven in samenhang. Dat betekent dat wij zorgen voor randvoorwaarden bij het toewijzen van locaties." Ook houdt de provincie nationaal een vinger aan de pols. "De rijksoverheid hebben wij natuurlijk keihard nodig voor al die grote opgaven die ons wachten." Dat klinkt wellicht als een geoliede machinerie, maar niets is minder waar. "Het is beslist niet eenvoudig. Het is een flinke uitdaging om op tijd gereed te zijn. Ongetwijfeld zal het ook niet direct perfect gaan. We zullen tijd nodig hebben om de kinderziektes te overwinnen."

Roadmap

Eigenlijk was het de bedoeling dat de Omgevingswet op 1 januari 2021 in werking zou treden. Dit bleek echter een brug te ver, vertelde BZK-er Heleen Groot, directeur Aan de Slag met de Omgevingswet. Meerdere factoren speelden volgens haar een rol. "Diverse wetgevingsprojecten moesten nog in de Eerste en Tweede Kamer behandeld worden. Daar kwam bij dat ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet nog niet klaar was. Hetzelfde gold voor een deel van de overheden. En natuurlijk werkte de coronacrisis vertragend. Al met al vonden we het verstandig om de wet uit te stellen in plaats

Huib van Essen, gedeputeerde provincie Utrecht: "We zullen tijd nodig hebben om de kinderziektes met elkaar te overwinnen"

van voort te modderen."

Inmiddels ligt alles goed op koers, beklemtoonde Groot. "Alle wetgeving is behandeld. Ook de procedures in de Eerste en Tweede Kamer zijn vrijwel afgerond en het digitale stelsel wordt binnenkort opgeleverd." Daarnaast is er hard gewerkt aan het maken van samenwerkingsafspraken. "Utrecht is bijvoorbeeld zo'n koploper die daar ontzettend ver mee is. Dat is mooi om te zien, ook het enthousiasme en de energie die daarbij vrij komt." Daar staat tegenover dat lang niet alles in kannen en kruiken is. "Er zijn nog steeds overheden die niet vol op stoom liggen. Die krijgen onze volle aandacht en waar mogelijk bieden wij een helpende hand

Heleen Groot, directeur Aan de Slag met de Omgevingswet: "Ook de coronacrisis werkte vertragend"

vereist alle aandacht

om hun achterstand in te halen." Om de voortgang te volgen, heeft het ministerie een roadmap gemaakt. "Deze geeft de route richting de inwerkingtreding weer. Het is geen blauwdruk, maar helpt overheden wel om een beeld te krijgen van waar ze moeten staan als ze op tijd klaar willen zijn. Zelf monitoren we daar op."

Ondernemersperspectief

Duurzame ontwikkeling geldt bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet nadrukkelijk als maatschappelijk doel. Dit betekent dat bedrijven hiervoor de mouwen moeten opstropen. Volgens Jan van den Broek van VNO NCW en MKB Nederland is ondernemend Nederland er klaar voor. "Wij van het bedrijfsleven vinden het een fantastische wet, maar hij moet wel eindelijk een keer in bedrijf. Het is niet het eerste uitstel. Wij begrijpen dat er problemen zijn, zoals het digitaal stelsel en corona, maar de wet is heel hard nodig."

Flexibiliteit en integraliteit, sleutelwoorden in de wet, zijn volgens Van den Broek zaken waar ondernemers om zitten te springen. "Ondernemers doen er verstandig aan om de extra tijd die het uitstel hen biedt goed te

gebruiken." Anders dan overheden hoeven bedrijven natuurlijk geen omgevingsplan en omgevingsverordening te maken. Strikt genomen zouden bedrijven dus kunnen afwachten tot 1 januari 2022, maar dat is wel wat kort door de bocht. "Het zou goed zijn als ze zich komend jaar ter dege inlezen." Tot slot raadt Van den Broek zijn achterban aan goed na te denken over omgaan met participatie. "Je moet aan een soort verwachtingenmanagement doen. Laat vooral iedereen meepraten. Men heeft ongetwijfeld goede ideeën van hoe je beter met elkaar kunt omgaan binnen de omgeving van je bedrijf. Sta daar voor open. Te meer daar vergunningen voor een milieubelastende activiteit kunnen worden afgewezen op het moment dat er gereede twijfel bestaat of de gezondheid in de buurt wel goed is geregeld. En als gemeenten of provincies bezig zijn met visies en plannen, denk daarin dan mee!"

Waardeer weerstand

Met de Omgevingswet lijkt samenwerking het nieuwe toverwoord voor omgevingsbesluitvorming. Dr. Eva Wolf, universitair docent Tilburg University, pleitte opmerkelijk genoeg voor botsingen op de weg naar besluitvorming. "Waardeer en benut een conflict", hield zij haar toehoorders voor. "Dat is veel effectiever dan krampachtig confrontaties te vermijden." Zij vindt het in die zin opmerkelijk dat het woord 'conflict' nauwelijks voorkomt in alle informatie over de Omgevingswet. Je kunt daar volgens haar ook anders tegenaan kijken. "Iemand is niet zomaar boos, maar maakt zich ergens druk om uit betrokkenheid bij een onderwerp. Daar kan ook creativiteit uit voortkomen. Door een conflict uit de weg te gaan, mis je die input. Dat is eigenlijk zonde."

Uit eerder onderzoek van Wolf blijkt dat conflicten veelal in drie fases zijn in te

Eva Wolf, universitair docent Tilburg University: "Waardeer en benut een conflict"

delen. De eerste fase richt zich op de inhoud van het beleid of een project. Gaandeweg groeien de inhoudelijke actoren steeds verder uit elkaar. "Juist dát maakt het zo moeilijk om een gesprek te voeren." In de escalatie die volgt speelt tijd een belangrijke rol. "Tijd kun je heel objectief meten in minuten, dagen, weken, maanden of jaren. Maar hoed je voor het hanteren van de dictatuur van de deadline. Anders ontstaat er ook een procedureel conflict." Criticasters worden tot slot al snel gezien als tegenstanders van de publieke zaak. "Hen neerzetten als lastpakken, zorgt alleen maar voor meer verzet."

Wolf brak een lans voor het benutten van de input van inhoudelijk conflicten. "Die kunnen zorgen voor betere oplossingen, terwijl het conflict aangaan alleen maar nadelen met zich meebrengt. Dat is zonde. Van al die gratis ideeën kun je immers geen gebruik maken wanneer je boze burgers zoveel mogelijk vermijdt. Ga conflicten over de Omgevingswet dus niet uit de weg, maar zorg ervoor dat deze goed worden gevoerd. En dan vooral op inhoud!"

Jan de Graaf

Jan van den Broek, VNO NCW en MKB Nederland: "De wet is heel hard nodig"